

Urmi Aili märgotas pensionäri elost

Kae lk 2

Aasta kodotütär Ketsi Karoliina

Kae lk 3

Määndsit ütleemiisi vanastõ latsi kasvatusõ man tarvitõdi

Kae lk 4

Läti käsitüü välläpanök. Vana-Võromaa kultuurikuan om puulpääväst valla läti rahvuslidsõ käsitüü välläpanök päälkiräga «Meie». Kultuurikotta jõudsõ önnõ väiku jago näütusest, miä oll' Riian välän minevä suvi lõunõnaabridõ laulu- ja tandsupido aigu. Suurõst näütuse-veimevakast veidü tähendäs siski peris pallot: imehtellä saa paarisaa meistri luudut ligi 700 tüüd. Kõik seo om üts hää ja rahulinõ, ka äratundmist pakva kaeminõ, selle et pallogi lätläisi värm- ja kiräilmast om meile tutva ja lähükene. Lätläse pidävä umakultuurist kõvva luku ja näütäse tuud vällä kah. Nii olli käsitüülise näütuse valla tegemise pidolõ üten võtnu ka uma pillimehe ja muusiga. Pildi pääl juhataiski lätläisi avasõna sisse toropillimängjä.

KABUNA KAILE jutt ja pilt

Latsiaiaoppajidõ laululumispäiv

RAHMANI JANI PILT

Vene Inge, Helekivi Vivian ja Tillemanni Ülle laulva laulu esäpääväst. Kapi Linda, Kaarsalu Pille ja Vaheri Kätlin kullõsõ.

UL

Minevä puulpäävä tulli Parksepä latsiaida kokko keelepesä- ja muusiga-oppaja esi Vana-Võromaa latsiaidust, et luvva ütenkuun vahtsit võrokeelitsit latsilaulõ. Kokko märgiti koolituspääväl vällä kuus laulu.

«Väike keele man kurdõtas sakõstõ, et ei olõ matõrjaalõ. Ei olõ jah, a sis tulõ matõrjaalõ luumisõga kostki pääle naada.» löüd koolituspäävä vidäjä Fastrõ Mariko.

Latsiaiaoppajidõ härgütämises ja julgustamises olli koolituspääväl kutsutu ka juhendaja. Muusiga poolõ päält and' julgustust viie-

meisteri Normani Triin ja sõnno avit säädi kirämiis Rahmani Jan. Kõgõpäält märgiti ütenkuun vällä, määndse omma nuu teema, minkast latsilaulõ vaia olõs, ja sis naati huuga kirotama. Koolituspäävä lõpus kanti ette kuus vahtsõt laulu, minkast kolmõ kotsilõ või üteldä, et nuu omma peris valmi, ja kolm tahtva viil ülekaumist.

Säändsit laululumispäivi om tettü ka varrampa. Seo oll' latsiaiaoppajil joba neläs kõrd laulõ tegemises kokko saia. Varatsõmbist laululumispäivist om kokko säetü keelepesälaulik 16 lauluga. Tarto Laulu-pesä stuudio latsõ omma nuu laulu linti laulnu ja noidõ esitiisi, fonosid ja nuutõ saa Võro instituudi kodolehe päält kullõlda ja oppusõ man tarvita.

Fastrõ Mariko pidä säänestmuudu laulõ luumist väega esierälidses ja seletäs, et ku tä om muialpuul naist luumispäivist kõnõlnu, sis paistus taa tõi-silõ peris uskmalda. «Mi oppajit toukas takast tuu, et näil om säändsit laulõ vaia: näütuses talvõlaulu lumõmehest. Oppaja saava esi olla luumisõ man ja esi naid kõrraga ka tarvitama naada: läävä iispäävä tüüle ja saava õkva nätä, kuis laulu latsilõ miildüse.»

A kiä omma nuu inemise, kiä niimuudu laulõ loova? «Neo omma oppaja, kiä putusõ latsiaian kokko võro keele oppamisõga,» seletäs Võro instituudi keelepesäspetsialist Haugi Evelyn. «Kõik nä ütles, et seo om näide südameasi, ja seo süämeasi hoit keelepesäseltskunda

kuun joba päält kümne aastat. Rahvast, kiä võro keele oppamisõga Vana-Võromaa latsiaidun kokko putus, om 40–50 inemist, ku lukõ sisse ka direktri, kes seod asja majan tugõva. Oppajit om kongi 30. Parla om Vanal-Võromaal 13 latsiaian 15 rühmä, kon om keelepesä. Tuu tähendäs, et üts kõrd nädälin tetäs harilikõ latsiaia tegemiisi võro keelen.» kõnõlõs tä.

Et periselt võro kiilt kõnõlõma naada, tuujaos om ütelpääväl nädälin umakeelistsit tegemiisist kül veidü, a sääne päiv nädälin kasvatas latsin lämmind tunnõt võro keele vasta ja avitas näil tsi-pa inämb tähele panda tuud, määndsit väärt asju tan Võromaal om, löüd Haugi Evelyn.

MOOSTE ELOHELÜ TREHVÄME JA LAALAMÕ MOOSTEN!

Mooste Elohelü kuts muusikit

5.–6. hainakuul peetäs Moosten rahvamuusigatüütlüisi festivali Mooste Elohelü. Muusikit ja muusigahuviliidsi kutsutas kokko, et tähistä festivali 25. sünnüpäivä. Timahavadsõ festivali teema om Eesti luudus inemise läbikäümine luudusõga. Katõ festivalipäävä seen om Mooste mõisa täüs muusikat ja mõnusat folgiõhkkunda, kontsõrtõ, tüütarri, matkamist. Festivali lõpõtas võistluskontsõrt.

UL

KABUNA KAILE PILT

Võro müüblivabriku majan Rāpinā maantii pääl tetti vallalõ Suvhli keskus, miä avitas alalõ hoita ja tutvas tetä seo kandi müüblitüüstuse aoluku. Välläpanõgi mõtõ om näüdadä, kuis Võromaal om mõistõtu puumatõrjali müüblis tetä. Suvhlin om kaemist – näütuses kas vai kunagi perädu populaarnõ Wermo seksioon –, a saa ka kumpi ja nuhuta mitmõsugumast puud ja virbituse-prillega umalõ tarrõ disaini.

Üts raamat, mitu mantlyt sälän

Üts sant, sada mantlyt. Säänest mõistatust om vanastõ küstü ja vastus om: kapstapää. Ummi esi kihistüisiga kannatas aho-lämmi Reimann-Otsaru Nele raamat «Vanaimä pääsokõsõ» kapstaga võrdlõmisõ är kühl.

Kõgõpäält om tego mälehtüisi-raamatuga. A nipp om sääne, et mälehtüisi kirotas lats, kõkkõ nātäs raamatun latsõ silmi kor-gusõlt. Edesi: tego om pühendüs-raamatuga. Raamat om pühendet autori vanaimäle. Ka inämbüs raamadu juhtumiisist omma vanaimäga vai timä man suvildõ kasumisõga kõüdedü.

Viil om taa aoluuraamat. Läbi üte perekunna inemii-si näüdatäs tuud, kuimu-

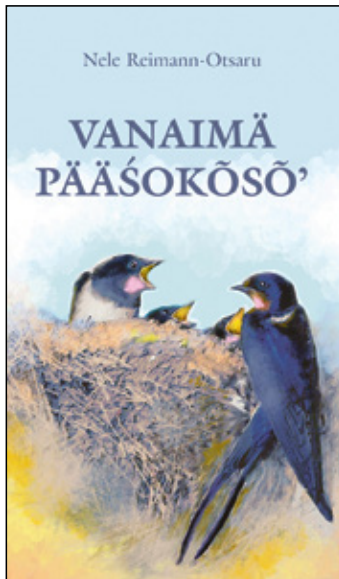
du tsariaast läbi Eesti ao sovhoosõaigu vällä jõuti. Ja miä kõgõ tähtsämb: tego om perimüseraamatuga. Tan om läbi perreperimüse antu edesi võrokõisi kultuuri. Om tarkui-si ja uskmiisi, miä omma peri-ei tiiäki määndsest vanast aost. Näütuses latsõ mõskmisõ vette hõpõraha pandminõ vai latsõ põski peedimahlaga määrmine. Ka kõik tegeläse ei olõ raamatun peris egäpäävädse. Tan või kokko trehvädä ka mõtsa-vana ja tõiisi mitte peris hariligõ vastatulõjõdõga.

Raamat «Vanaimä pääsokõsõ» and pildi Võromaa vee-re maaelost, miä oll' viil 50 aasta iist pia säänesama, nigu

tä aastasatu oll' püsünü. Peris konstrueeritüt fantaasiailma raamatust lukõ ei saa, tego om iks väikestviisi kroonikaga. Ja tollõn väikeisi raasukõisi viisi antun kroonikan om uma suur tugõvus: raamatulõ omma raotu kildakõsõ, mink perrä om võimalik võrokõisi umailma selgembäle ja täpsempä ette kujota. Näütuses sis, ku mõni kirānik võtt kunagi ette kirotä ütte suurõmbat võrokõisi umakultuurist tougatut romaani.

Jutu alostusõ kapstapää-vihje passis mu meelest seo raamadu kotsilõ ka tõsõst külest. Taa kõlbas kapstas lukõ kühl.

RAHMANI JAN

M Ä R G O T U S

Hää sõna ja sõbralik naaratus om meil kõigil umast käest võtta, olõt sa vaenõ vai rikas.

Kuis ma elä?

URMI AILI, pensionär

läämistä. Innembide osti pallo magusat, a nüüd kasvata hinnast poodin kommirioli man vahtõn ja mõtlõ, et koton om sahvti ja saia ja ei määnestki ostmist. Egä kuu algusõn reh-kendä uma tulu ja kulu kokko, et ots otsaga vahtsõ rahapääväni vällä tulla.

Kõgõ halvõmb om sis, ku mõni kodomassin katski lätt. Nätäl tagasi lõpõt viikiitjā uma tüü. Nüüd keedägi kruusiga pliidi pääl kohvivett, mis võtt rohkõmb aigu.

Õnnõs mul aigu om. Aig omgi, pääle tervüse, kõgõ suurõmb varandus. Mul om aigu keväjä aia-maad harri, suvõl mõtsast marju ja siini korada, sügüse kõik sisse tetä ja talvõl kuta.

Ku latsõlatsiga aigu viitā, sis tuu om joba kvaliteetaig. Näidega saa nalla kah. Tütär ütēl uma viieaastadsõ tütre kottalõ, kellel ollī helme kaalan, sõrmusõ sõrmõn ja küüdse är la-kitu, et nä kasvatasõ printsessi. Ma naari ja ütli, et mi läämi tuhnimi paar päivā maad, sis kaemi, kuis tuu printsessis kasuminõ lätt. Ma kaibsõgi maasikidõ istutamisõs maad ja «printsess» kaibsõ kah uma väiku kühvliga nii, et mulda linnaš. Kaimi, kuis sipokõsõ ollī saanu kätte üte vagla, kedä nä isoga seivā, ja kuis liivikese lätsi päävā käest är rotimulku varolõ.

Et saia Inemises, om vaia nätä hindā ümbre toisi ja näid avita. Ega abi ei piäki egä kõrd olõma ašon. Hää sõna ja sõbralik naaratus om meil kõigil umast käest võtta, olõt sa vaenõ vai rikas.

Kuna mul om kõik hädä-tarvilinõ olõman, tervüsle ei olõ kah prõlla vika, mul om aigu ja jakkus häid sõnon kah, sis arva, et ma elä häste.

Latsõl ollī aian väega huvitav. Tä saiõ säändsit tiidmiisi, midä tarõn puppõga mängen ei saa. Viil vaht-sõ tä huviga lillituttõ ja liblikit näide pääl. Ma olõ õnnõlik vanaimā, et saa vähakesegi väikeist inemist luudusõ poolõ mööta.

Köödüs luudusõga omgi meil väikus jäänü. Mi mugu tarvita-mi ja ostami vahtsit asju, kas näid nii pallo vaia lätt vai ei. Kasvai manguasjugi. Lats ei tiijä inämb, minka mänge. Hüp-päs üte aša mant tõsõ mano ja ei suta süvembās minnā. Hää umgi, et paastuaig om kätte jõudnu. Sis vast naatas roh-kõmb mõtlõma, kas iks aša omma kõgõ tähtsambā.

Ma esi arva, et kõgõ täht-sambā omma inemine ja luudus. Kas mi iks panõmi asju sehen ja infomürān tõist inemist tähe-le? Ku pallo mi olõmi kūsünü kasvai ummigi käest, kuis näil täämbā lätt? Vist väega veidü. Kas egäüts om käünü mõtsan tsirgulaulu kullõman ja talvõl külmāga tsirgõlõ süvvā andnu?

Et saia Inemises, om vaia nätä hindā ümbre toisi ja näid avita. Ega abi ei piäki egä kõrd olõma ašon. Hää sõna ja sõbralik naaratus om meil kõigil umast käest võtta, olõt sa vaenõ vai rikas.

Kuna mul om kõik hädä-tarvilinõ olõman, tervüsle ei olõ kah prõlla vika, mul om aigu ja jakkus häid sõnon kah, sis arva, et ma elä häste.

joba hulga hirmufilme är kaenu ja timā päält om häste nätä säändsise filme mõjo latsilõ. Ma piät päält õdagusüüki kõgõ timāga üteh läbi pümme hoovi tagasi maja mano minemā. Tä om tävveste kimmās, et kiäki säääl pümehüseh hiil ja taht tedä hiidütāmā tulla.

A ma olõ õnnõlik, et ei olõ naid egäsugumaidsi üütsit tegelāisi viil pelgāmā naanu, selle et mu jaos kakk üü hindāh nii pallo illo, minkast ma ilma joht es tahtnu jäiā. Ma olõ lõidnū hindā jaos üte väega mõnusa kombõ. Nimelt miildüs mullõ ilda õdagu üt-sindā jõe viirde minnā ja kaia mõtsa takast nõsõvat kuld-kõllast kuud ja timā maagilist õrnalt virvendājät peegeldüst jõdvii pääl. Taustas kostus nii kavvõst ku lähküst egäsugumaidsi esierālidsi helle, miä esiki mul olõmisõ veidü kõh-hes tegevā, a samal aol loova häste ilosa muinasjutulidsõ meeleolo. Oh, illos om taa elo tah kavvõh müstilidsel ja maagilidsõl maal! Ja mine sa tiijā, äkki õnnistus mul kah mõni kuuvalgõga ümbre hiiljā vaim üles lõüdā viil inne, ku ma kodomaalõ tagasi tulõ.

Pulga Jaani mõtõlus

Iks ilmast

Meil kirutõdas sõast, kultuurist, vahel sekkā ka tehnikast ja muust. Viist õnnõ sis, ku säääl elās määnegi bakter, mia sund aig-aolt põsõ patja vaotama. Ah jah, turismist kah, vii-mätsel aol harva. Om jo maru küll, ku saat ilmaroidussiide päält nii pallo tiini, et esiki joogivesi tulõ poodist ja kotun om ämmelgas kaolõ umapuul-sõ kaasõ pääle heegeldänü.

Asi muidu illus, a ku paiga-päälitse inemisega kõnõlat, mitte vast inämb nii kenā. Üts ku tõnõ tükis õks vana usu pääle mõnt elājaluuma pidāmā ja nuu kaesõ sullõ hum-mugult otsa säändse näoga, et peremiis, kas sa parembat elukotust es lõvvā. Kui kraa-nist nirisās poolõ tunniga puol pangi, sis tuud om vähā esiki stalinski viisaastaku tähistā-mises. Ja tühjä tuu viisaastak, tuud nigunii kiäki ei mäletā. Inemine om luudu katõ jala pääl kõndma ja ku nuu vändā-kese õdaguni vasta ei pea, om asi joba liigi tasandile jõudnu.

Kas om? Nii ja naa, maa-põhja om mitmõsugust. Kuna meil om nüüd kliimaministri, võinu tä (kasvai kõrd nädälin) pangikõsõ ja stoppõriga mõõ-ta, palfus tunniga vett tulõ. Väega erinevā tulõva nuu andmõ, a omgi perān tiidlāi-sil põnnõv. Ja osa lehti (pääl-kirjü) piat poolõ peoga kinni katma. Ja ministri võinu täv-vel rinnal kuuluta: säääl, säääl, säääl... eläge rahulikult edesi. A vot sääält laskõ jalga, asi lätt viil hullõmbas.

Üts peris hull mõtõ kah, midä ei olõ siiāni julgunu lehte panda. Äkki ollu õigõ aig tetä mõnõ kooli manu keskaignõ taluelāmine, kon pitā näütüses aoluunädāliid. Et kõik saanu maigu suhvõ, kuis suitsutarõn parsil puhata, käsikiviga jahu tetä. Uma külleluu om kõgõ parõmb mõõdupuu.

Ja viil: põra ei olõ õigõ pol-iitilist õhustikku, a ma tulõta miilde, et Käärmani mõtsa-mehepunkri om ka viil alalõ. Küll kapitaalremondi läbi ten-nü, a täpselt vana koopia. Mul-lõ mõjju kõgõ rohkõmb tuu, kuis nuu mehe hoolitsiva puhta vii iist.

Sis võinu jo kiäki arvõsta, mitmõn peren suppi keedetās. Tuu om üts asi, mia tahtnu parandamist.

Ja lõpus: ma olõ hulk aigu mõtõlnu, kuimuudu Võrumaa rahvas vahtsõst siiā sai – päā-le tuud, ku maa ollī vahepää-l jumala tühi. A tuu nõud, arva-da, mitmõ tiidüse tiidlāisi päie kokkupandmist. Mis ka Eestin määnegi haruldus ei olõ.

PULGA JAAN

Võinu ka hullõmbalõ minnā

Inemise kõlistasõ ja kaibasõ, et es miildü näile tuu kultuuri-pääliina vallategemise pido. Et õigõ pidotunnõt es tulõ tuud kaiõn pääle.

Ma nii kriitiline es olnu. Olõ optimist ja piä tunnistama, et olõs saanu õks hulga hullõmbalõ kah tetä. Mu jaos om tähtsā, et vallategemise pidol ollī uma kotus ka mi süvembāl umakultuuril. Rahvalaulul, võro keelel. Ja tuu pāstse taa pido.

Ku kaia tsipa laembaalõ, sis kultuuripääliina tegemiisi pā-tsiht, ellojäämise kunsti, om õkva tuu, midä meil om suurõlõ ilmalõ anda ja opada. Olõmi mõistnu läbi aoluu tan ello jäiā ja mõistami viil täämbādse pāāvāni vikatiga niitā, kirvõga puid lahku, ahjo küttā, kaost pangõga vett võtta. Mõni kogoni pidā viil elājit. Kõik tuu ei olõki inämb nii esihindāstmõista asi. Tuuperāst om mõistlik uhkõ olla ja ku mõni väiku asi vasta-karva paistus, vōi tuu man silmä kinni pitsitā.

Mi mõistami ello jäiā!

RAHMANI JAN,
Uma Lehe pāātoimõndaja

UMALEHT

Tulõ vällä egä katõ nädäli takast neläpäävā.

Toimõndusõ aadrõs: Tartu 48, 65609, Võro liin

E-post: info@umaleht.ee, tel 78 222 21

Kodoleht: umaleht.ee

Molvihk: facebook.com/umaleht

Pāātoimõndaja: Jan Rahman, tel 56 922 841, jan@umaleht.ee
Abitoimõndaja: Kaile Kabun, info@umaleht.ee
Keeletoimõndaja: Laivi Org, laiviorg@gmail.com
Latsinuka toimõndaja: Mariko Faster, latsinukk@umaleht.ee

Uma Lehe toimõndusõ kolleegium:

Tiia Allas, Külli Eichenbaum,
Aapo Ilves, Kaido Kama,
Ülle Kauksi, Rainer Kuuba,
Evar Saar.

Välläandja: SA Kultuurileht, kl.ee

Tellimine: Express Post AS, tellimine.ee, tel 617 7717

Tõsõ kundi otsast

Ettevõtja PINDMAA AIGAR mārgo-tas tan ilmaasju pääle tsipa tõsõ nuka alt, ku hariligult kaema harinu oltas.

Targa kihä kullõminõ

Olõ pruuvnu ellā plaani perrā. Ego um sundnu taad kihhā, mis mullõ seon elun sõidus um antu, iks inämb takast sundma.

Mõni aastak tagasi võti hindā-le välläkutsõ, et sõida aastan suusõga vähembālt 1000 kilomiitret. Edimāne aasta lāts hāste: sai 1111 kilomiitret. Tõnõ aasta mõtli, et tulõs sõita är 20 Tartu maratoni jagu maad. Sõit-sõgi 1331 kilomiitret. Kolmas aasta tahtsõ viil rohkõmb. And-sõ hindāle vanal aastal lubahusõ, et liigu aastan 2000 kilomiitret ja vōta kihākaalust 8 killo maaha. Kevājāpoolõ ollī joba piaaigu 1000 kilomiitret täüs. A sis lätsi üts hummok suusatama, sõitsõ kilomiitre ja sai arvu, et ku ma viil kilomiitre otsa sõida, jäägi siiā raa pääle. Sõiduvahend kihā andsõ märki, et um aig puhada, tempot maaha võtta ja mitte uma ego perrā edesi rühki.

Minevā aasta lõpun ollī kah peris pallo tegemist. Lätsi vanast pääst kuuli coach'is (võro keeli vanas esākassis) opma. Mitu päivā kuust tullī olla Ta-fnan koolin ja säääl töid tetä. Li-sas tõsõ tegemise. Tassakoistõ naksi tähele pandma, et üüse es olõ inämb und ja hummogu ollī rassõ üles tulla. A tsiht ollī kim-mās ja es mõista piiri pitā. Nika

ku üts hummok naksi üles tulõma ja sai arvu, et kihā ei kullõ inämb sõnna: seen ollī vibrat-sioon ja es olõ hāäd tasakaalu.

Lätsi sängü tagasi ja jäi sinnā kõgõs pāāvās. Mul ollī tuus nādālis kimmās plaan, mis kõik tulõ är tetä, a kihāl ollī tõnõ mõtõ. Tuu tahtsõ neli-viis päivā puhada, kooni jäl märku andsõ, et vōi pistü tulla ja ummi asju edesi tetä.

Ja lisas viil, ku olõt säändse tegemiisi-tsõõri seen, sis jääs tihtipääle är ka õigõl aol süümi-ne ja perān süüt muiduki kõtu «eesti muudu» täüs. Tui tõi mul ütēn säändse aša, et kihākaal es lāā alla, a hoobis kolm-neli kil-lo üles. Ja nüüd, päält tuud nādālit, ku vahtsõst pistü tullī, sis oh imet! Kihā ollī tuu neli killo maha raputānu. Püksi lätsi ilustõ jalga, pindsak lahedalõ sālā.

Jüssi Fred um iks kõnõlnu, et inemisele um tähtsā vahepää-l mõfuta kah. Mi tahami hirm-salõ toimõnda, a unõhtami tuu väiku tõtõaša, et vahepää-l tulõ puhada. Vana budismi põhi-mõtõ um kah sääne, et puhada tulõ inne, ku är vāsüt.

Olõ arvu saanu, et ei olõ mõ-tõt kaugidõ tähti poolõ tsihti, ku om teedā, et noid nigunii kätte ei saa. Innembi tulnu mõnikõrd inne, ku näide poolõ juuskma panda, lihtsāle maaha istu ja mõ-tõlda nuu tähe hindā jaos ilusas.

Näie kinon kävven umma van-na naabrinaist, kes küsse, kuis ma elä. Ütli, nigu kombõs, et nii nigu kõik tõsõki.

Tulli kodo ja naksi mārgo-tama, kas ma iks elä nii nigu tõsõ. Võla omma mul jah kaa-lan, nigu pallodõl tõisil. A muidõ? Kuna olõ pensionäär, sis tulõ egä kuu kimmās raha sisse. Mõnikõrd lõvvāt viil mõnõ tüüotsa kah vai tiit koton midä näppõ vaihõl.

Nigu näütüses jõlualaigu. Kuu lõpp paistu ja raha ollī ot-san. Võti sis umakoedu kinda ja suka ja lätsi jõlulaadalõ müü-mā. Saiõ üle saa euro, mille iist saiva paki ostõtus ja lavva pāā-le kah ütē-tõist. Ma olõ toda miilt, et jõulupakk ei piä olõma kallis, a miildejääv. Viil pa-rõmb, ku om umatettü. Koiõgi suka-kinda, osti viil mõnõ väi-ku aša mano ja muidoki komp-vekke. Ku om, sis tsuska vähā rahha kah. A mu arvatõn ei olõ raha kingitus, a annus.

Kõik kaibasõ, et kaup om poo-din väega kallis lānnü, esierānis söögikraam. Kõgõ rohkõmb kannahtasõ liinainemise.

A mul ei olõ hātā midāgi. Vōta umast keldrist suvõl kas-vatõdu kardohka. Põrkna ja peedi saiva kül jo otsa. Riio-lin omma umatettü hoidussõ: moosi, kurgi, tomadi, letso, saladi ja seene. Viil omma sügüesest perrā sibula ja mõnõ ubina. Sükävkülmān omma suvõl koradu mõtsaasaka ja vabarna. Peris hää tagavara nii rahalidsõn ku vidāmise mõt-tõn. Kahto, et külāpuut kinni panti (jo mitu aastat tagasi). Egä aša perāst sõida liina ja viā kae otsan.

Sõõgi raiskamist mul piaaigu ette ei tulõ. Ku puuti lāā, tii ni-mekirā tarvilikust kraamist, et midāgi üleearvo es ostnu.

Kuna elä ütsindā, sis reh-kendā inämb-vähāmb täpsehe vällä, pallo ma süü. Ku keedā näütüses suppi ja üle jääs, panõ külmā, et tõnõkõrd vahtsõst

Kiri Taimaalt

Vaihtusopilanõ
JÜVÄ HELLÄ
and teedā, kuis
lätt kavvõn
Taimaal.

Piir mi ilma ja vaimõ maailma vaihõl

Ku tai kultuuriga lähkümbāhe kokko puttu, sis nakkas silmä üts esimuudu nättüs – nimelt ei olõ vaimu ja kummitusõ siin sukugi tsilfokõnõ teema. Usk üleloomulikkku mänge seoh kultuuriruumih ja inem-iisi mõttõmaailmah väegagi suurt rolli. Piaaigu kõik sõb-ra, kinka ma olõ kummituusi siin sukugi tsilfokõnõ teema. Usk üleloomulikkku mänge seoh kultuuriruumih ja inem-iisi mõttõmaailmah väegagi suurt rolli. Piaaigu kõik sõb-ra, kinka ma olõ kummituusi siin sukugi tsilfokõnõ teema. Usk üleloomulikkku mänge seoh kultuuriruumih ja inem-iisi mõttõmaailmah väegagi suurt rolli. Piaaigu kõik sõb-ra, kinka ma olõ kummituusi siin sukugi tsilfokõnõ teema.

Tai inemiisi, esierāle nuuri jaos om hirmufilme kaeminõ väega tähtsā osa uma vaba ao

viitmisest. Ku näütüses koo-lih om vaba tunn, sis pandas õkva hirmufilm käümā. Tuu om sääne ütime tegemine, miä luu kõgõ pallo helevüst ja kõüt nuuri umavaihlõ, he-rätās tundit ni pakk hulga jutuainõst. Luu naih filmeh omma üles ehitedü küländki ütesugudsõ põhimõttõ per-rā: kufa vaimo omma kuiki-muudu inemiisi sisse pāsnü ja sis om vaia nä säält jäl vällä ajja.

Nuu viis kõrda, ku ma olõ siin kinoh käünü, om säääl olnu hirmufilm, kuiki ma esi ei olõ joht kõgõ suurõmb hirmukidõ fänn. A et mu vaihtuspere ja sõbra naid nii väega armastasõ ja üle poolõ kinokavast täütvä kah hirmufilmi, sis ei olõki tuu vaest üllätüs.

Tuud, ku õrn om siin maal piir mi ilma ja vaimõ maailma vaihlõ, näütās häste tuu, ku pallo hirmufilmi omma tettü tõtõstõsündünüisi lukõ perrā. Egāl paigal om jutusta uma hirmujudinist pääle ajaja vaimojut, minkast tulõ ka tuu, et üütsit huihlitsit piten väega pallo hingeliidsi ei liigu.

Mu väiku velekenē om uma ütsā eloaastaga kotsilõ kah

Aasta kodotütär: egä päiv ma suurõn liinan ellä es jõudnu

Kaitsõliit tunnust minevä kuu lõpun parõmbit priitahtlikkõ üle Eesti. Noidõ hulgan kuulutõdi aasta kodotütres Ketsi Karoliina Põlva ringkunnast. Uurimi aasta kodotütre käest, kiä tä om ja midä mõtlõs.

Sait aasta kodotütres, pallõ õnnõ! Midä tuu tiitli Su jaos tähendäs?

Väega hää ja uhkõ om säänest tunnustust saia. Saman ma es ütelnü, et seo tiitli no tervet ilma tähendäs. Ma ei tii seod tiitli peräst, mu jaos om kodotütär olõminõ innembi nigu õhk, minkalda inämb ellä ei saa. Mullõ tõsitsõlõ miildüs tuu, midä seo ütisis pakk.

Mille naksit kodotütres?

Olf 2020. aastaga lehekuu ja üts edimäidsi orienteerumisõ-trenne päält karantiini. Trenniseldsiline, kiä joba olf kodotütär, naas kõnõlõma, et näil om vaia 70 kilomitre pikkusõ rännü jaos ütte liigõt mano. Mäletä, kuis tä viil kõnõl, et mõtsan omma musta ja halva mehe, kiä sinno takan ajasõ, ku tiid pite liigut. Seo jutt olf ütest küllest hiidütäv, a saman nii vingõ, et jo kats päivä ildampa kiroti avaldusõ naada kodotütres.

Tuu avaldusõ kirotaminõ om siiäni olnu mu elo kõgõ parõmb otsus ja ma tõtõstõ kahjatsõ, et jõudsõ ütisiüste viil 15aastadsõn, mitte joba säidsmeaastadsõn. Ma olõ nii pallfost ilma jäänü.

Midä sääne priitahtlik tegemine tähendäs? Kas kõik nädälvahetusõ omma kodotüt-re-tegemiisi täüs?

Kodotütride ja Nuuri Kodassidõ ütisiüse väega suur pluss om tuu, et tegemist om priitahtligõ ütisiüsiga. Tuuperäst saa egä nuur esi valli, ku aktiivnõ tä olla taht. Või kävvü õnnõ suvõ-vai mõtsalaagriin, või kävvü õnnõ spordiüritüisil vai rännakide pääl. Egäüts või umma asja tetä. Muidoki või tetä ka kõkkõ.

Ma olli minevä aasta ütisiüse tegemiisiga kõüdet 862 tunni, a tiia ka nuuri, kiä anni umma aigu aastan päält 1200 tunni. Keväjä olli pia egä nädälvaihtus mõtsan vai laagrin, a süküs om meil hariligult vaiksõmb ja rahulikumb.

VILLAKO TIINA PILT

Aasta kodotütär Ketsi Karoliina.

Ku pallõ om Põlva kandin noid nuuri, kellele priitahtlik riigikaitsminõ huvvi pakk?

Põlva maakunnan om kodotürtit ja nuurkotkit kokko umbõs 550. Riigikaitsõ om periselt õnnõ üts jago mi tegemiisist, tähtsä omma ka esämaalisus, sport, luudusõ tundminõ, turvalisus (esmaabi, õnnõtuusi ja kriise vasta valmistaminõ ja tegotsõminõ näide aol), Eesti aoluu tundminõ ja pallõ muud. Teemi piaaigu kõkkõ, et saia kõrraliidsis Eesti Vabariigi kodanigõs.

Kiä Sa esi viil pääle kodotüt-re olõt?

Kuul ja kodotütride tegemise võtvagi suurõ osa mu aost. Ku aigu jääs, sis lää hää meelega ka mõtsa orienteeruma. Seo om hää viis, kuis unõhta kõrras kipõ egäpääväelo, selle et ainsas mõttõs om punktist A punkti B jõudminõ. Inne Nõo kuuli opma minekit käve õga päiv tsihti otsman, no kahõs innembi nigu hobi kõrran.

Su kotsilõ om üteldü, et olõt häie juhiumahuisiga. Kas om kah nii ja kuimuudu tuu väl-lä tulõ?

2022. aasta talvõl valiti min-

no Kaitsõliidu Põlva malõva nuurikogo esimehes. Seo katõ aasta joosul olõ saanu väega pallõ juhtmist oppi, a oppi om viil hulga. Kõgõ tähtsämbäs pia tahtmist tetä kuuntüüd. Juhtmisõ man proovi võimaligult pallõ tetä nii, et ku piä-mi midägi vällä märkmä vai arotama, sis ma ei üttele umma mõtõt edimädsen vällä, a lasõ kõgõpäält tõisil lahenduisi löüdä ja perämädses kõnõlõ umast arvamisõst.

Opit Nõo reaalgümnaasiumi lõpuklassin. Kuis Sullõ seo kuul miildüs?

Oppi om tah hää. Oppaja tegevä umma tüüd hengega ja tahtva, et asi opilaisil periselt selges saanu. Opilaisi arvamiisi ja ettepanõkit rehkededäs. Miinusõs või tuvva tuu, et hää sõbra jäi Põlvahe maaha ja kodo om iks peris hulga maad. Umast kotost ütiselämine iks parõmb ei olõ.

Määndse omma Su plaani päält kooli lõpõtamist?

Ku kõik tõõsõ tahtsõ väikust pääst hiussõlõikajas naada, sis ma tahtsõ arstis saia ja seo mõtõ käve mukka üten 11 aastakka.

A päält kodotütres astmist olõ naanu üte valikuna ka nuuriga tüütämist nägemä. Linnuakadeemiän linnujuhis opminõ paistus kah põnnõv. Parhilla kimmäst plaani ei olõ, mõni kuu om viil aigu seo kipõ asäga.

Midä tähendäs Sullõ kodo-kant Põlva? Määndse omma seo kandi hää küle ja miä võinu tan parõmb olla?

Tan om sündünü ja kasunu mi perre viis põlvkunda. Hääs küles või pitä ilosat ja vaeldusrikast luudust ja tuud, et kõik om käe-jala man. Teno Nõo koolilõ trehvä tihtipääle ka Tartolõ ja tulõ tunnista, et egä päiv ma suurõn liinan ellä es jõudnu. Õnnõs om Põlva ja Tarto vaih küländ väiku ja saa mõnno tunda nii suurõmba ku väikumba liina elost.

Miä võinu olla parõmbalõ? Ku seo mu tetä olnu, sis kõgõ-päält ma ehitänü kergliiklustii Perilt Väimeläni. Elä Põlva-Võro tii veeren ja nii hää olnu, ku saanu rulluiskõ vai rattaga turvalidsõlt kas sis Võrolõ vai Põlvalõ sõita.

Ku Sullõ tulõ külaline kav-võmbalt, kohe Sa timäga Põlva kandin lännü ja mille nii?

Kõgõpäält ma lännü timäga matkama. Valgõsuu, Meeni-kunno, kimmäle ka Otteni veskisild omma paiga, kon võinu egä eestläne vähembält kõrra elon är kävvü. Mu kõgõ lemmikumbe paik om hoobis Paidra järv ja tuu ümbrekund, miä jääs kül tsipa Põlva maakunnast vällä. Valik om sääne tuuperäst, et neo omma paiga, kon ma esi kõgõ parõmba meelega vabal aol käü. Perän tuud näüdänü ma maantiimuu-sõummi ja Põlva keskplatsi.

Midä soovit Uma Lehe lugõ-jalõ?

Et joba pia om 24. veebruar ja Eesti Vabariigi 106. aasta-päiv, sis soovi kõigilõ ilosat ja rahulist sünnüpääväkuud.

Pääle tuu kutsu kõiki 7–18aastaisi poissõ astma noorõs kotkas ja 7–18aastaisi tütrikkõ kodotütres. Väega oodami hindä mano ka suuri inemiisi, selle et ägedit nuurijuhtõ olõ-i ilmangi ülearvo pallõ. Põlva ja Võro maakunna noorõ ja juhi omma tõtõstõ vingõ!

Küsse RAHMANI JAN

Kolga Raimondi luulõtusõ

Täämbä om Saru küläst peri kiränigu Kolga Raimondi 100. sünnüaastapäiv. Avaldami tan mõnõ timä luulõtusõ kogomigust «Peo pääl elu hõpõ».

ÕNNISTEGIJÄ

Õdak om õnnistegijä, kis halva ärä võtt. Elu ja unõ piiri pääl ütski suu ei kõnõla tõtt.

Vaganõ meri ja mägine maa om üttele näku, om ahk. Õdak om lähkün ku kasuk ja lämmi ku mõtsloomä nahk.

Kos ma ka olõ ja kos ma koolõ, säääl õdak om ümbre ku telk. Läbi udsusõ päälüsrõiva paist kätte tähe helk.

ÜTSIK TÄHT

Ütsik täht ku essnü ütõ pilvemõtsan vilgatas. Nigu lats, kis vallatudõ nuka takast kilgatas.

Mina olõ sinnu kaenu hāmāriku taiva all. Kurjast ilmast ärä paenu, kos ma esi essjä tall.

LADVAUPIN

Tõsõ latsil ärä süüdü liinamehelegi müüdü – ladvaupin ütsindä.

Lehe pühkvä kõrvalt maha, rossitanu tsaariraha, timä mõtlõs püsüdä.

Tuul om hirmus enne lummo, sügüsene üü kah pümme. Kedä küll see upin uut?

Mina mõõda üle mere, ütäl keistribassi tere, olõ, kedä timä luut.

UNI

Ütsindä om, kis maka.

Oru põhjan, kohe tuul ei putu, essütäs tä hendä uttu.

Mäe päält huulas läte, must ku tint, telle sängü ette.

HULL JA HALV

Mina olõ hull ja halv viimän võllaruug. Olõ keväjeldä talv, rossõvihma huug.

Tulõ müüdä tanumõid, pini püürdvä haukma. Vahi kinni veräjeid – perremiis lüü paukma.

Kohe lähä kullõma surmasõidu kelli ... Vai ei taha timä ka saia säänest selli!

KATÕKÕRDNÕ LUMÕLAUL

1. Külmäpissar jahtunu lumõs jalgu ette. Minu sõrmõ mahtunu omma sinu kätte.

Kohe sa küll minnu viit? Lupat paika häämbät. Sõidami tuud tsirgutiid välilapoolõ täämbät.

2. Sa pallõ minu iist, ku lummo satas, et suvõ hellüst hääd ta viil ei matas.

Ma saisa perve pääl, all vesi tinne. Mu sällä takan hauk sats soetõugu pinne.

Üü vaotas varbaga, saa süä haua. Kõotohtu valõndas – nuu kirstulaua.

Lund vette libistäs üts väärämädä vägi. Seost hulgast sadanust ei kasu mägi.

Neist tulõ egä üts ja vette koolõs, niimuudu nigu ma kao mitmas poolõs.

TÜHI ÕDAK

1. Kuigi ümbre saivsa saina, siski olõt tuulõ pääl. Sängün, laua veeren painas tõsõ olõmisõ hää.

Istut, süüt ja pistü püsüt nigu inemise viis. Aga üttepukku küsüt enämbät ku nii.

Läbi pehme pümme nõrgus välilän vihnavett. Minu sisen kiäki tõrgus tundma keväjete.

2. Küll na silmä kinni läävä, ku ma väega taha. Aga kuis sa üte päävä jätät jälle maha.

Täämbä laadakaupmiis pilgas, medägi es müü, kuigi leti takast vilgas asju kirriv hüü.

Kuigi hommõn viil ei koolõ, ütškõrd siski lõpõs. Lähät, lähät sinna poolõ, peo pääl elu hõpõ.

SA LÄHÄT

Ku tulõt, uss om kinni ja ümbre pümme üü, sis nigu hulkjat pinni üts vallus käsi lüü.

Sa tahas panda maha tuu tormist rassõ pää. Su süä om sulavaha, hing keväjene jää.

Su huulil siski püsüs üts kipõ, kõva triip. Sa lähät. Kis tuu küsüs, mismuudu tii, kos vii.

TUUL

Tuulõ käen kõik ettepoolõ kallus. See om hirm ja see om pallus. Viil ei tulõ surm, viil om rinna sisen vallus.

Tuul, oh tuul! Kas olõt sina Otsja Hääl? Kas olõt sina karistaja kohus ristirahva pääl?

Tuulõ käen mi ettepoolõ kallu nigu saar vai kõiv vai lepp, tatrik, rügä, niidühain.

RÕÕM TULÕ SIS

Seo elu peräpink om antu sullõ istu. Peost kattõ ussõlink ja päivilik silmist kistu.

Ku pümme saivat tiil, käe haardva lakõd õhku, su hammõsiila viil om antu pinne lahku.

Rõõm tulõ sis, ku üü om valgõs lännü valust. Suu naaratustõ lüü ja saisminõ kaos jalust.

Priinime lugu

Rubriigin kõnõldas perekunnanimmi periolõmisõst ja tähendusest.

Tuusis

Nimel *Tuusis* om Eestin 42 kandjat. *Tusis* – katõssa kandjat, *Tuzis* – alla kuvvõ. Viimä-ne näist või olla ka lätläse nimi. Eestin panti vanan kirävien *Tusis* priinimes katõn kotussõn, a õnnõ üte kotussõ nimi om alalõ püsünü. Tuu olf Urvastõ kihlkunna Kärgula mõi-

sa üts Kiitski talu, nime saaja olli Hanni Aadama Jüri latsõ ja latsõlatsõ. Mille nä säändse nime saiva, ei paistu koskist vällä.

Tõnõ kotus olf Mäetaguse mõisa Jõhvi kihlkunnan Virumaal. Säääl pantu nimi om kas är muutunu vai vällä koolnu. Täpsämbält panti seo nimi vinnemoodulidsõ Kriguri lisanimega taluperride hulgan, üte saiva *Krigoltoi* (nimi om alalõ), tõsõ *Tusis*. Nime saanu pere-mehe poja Jaan Tuisissõ man om keriguraamatun märküs: *Nennt sich Krigoltoi* 'nimetäs hinnäst Krigoltoi'.

Kõgõ usutavamb nime Tuusis saamisõ viis võssigi olla sinne keele edenime kaudu. Säändse kutsmisõ nigu *Tus*, *Tuz* ja *Tuzik*, noist võissi olla tuu tulõtõt. Noidõ alussõs umakõrda om sääne kutsmisõ viis nigu *Antús* vai *Antúz*, *Antúša* vai *Ontúša*. Ja ammõtlukus ristinimes om *Anton*, miä tulõ pühäst Antoniusõst.

Tõnõ võimalus om ütine nimi lätläisiga, kink hulgan om kah õkva sammamuudu kõlava perekunnanimi *Tuzis* ja *Tüzis* kandjit, kuigi nimi om haruldannõ. Lätli keelen om sõna *dūzis* 'tuus vai äss (kaardimängun)'.

Tuud sõnna om kirutõt ka *tūzis*. Esihindäst om sõna inemisenimes väega sobilik.

Ku nimi olõs pantu mõnõn mõisan, kon herrä võti nimmi geograafiast, sõs olõssi sobinu ka Šveitsi kotussõnimi *Thusis*, vanal aol häste tunnõt tiipääliline kotus üle Alpi mäki, kostkaudu herrä Itaaliale sõidi. Kärgula mõisa vist ei kvalifitseeru. Säääl panti küll saksa-keelitsit kotussõnime muudu priinimmi nigu *Birkenthal* ja *Kolberg*, a mitte süsteemselt kaugidõ paiku nimmi.

SAARÕ EVAR

Latsõ kõnõlõsõ, ku kana kusõsõ

REBÄSE LIIVIA

Olli peris väiku, ku vele-ga kuun uursõmi, kuna nuu kana kusõlõ nakkasõ. Tuu olõs nüüdsel aol ollu peris uurmisõttüü teema. Lätõ aigu mis lätõ, a tuu saimi kül teedä, et kana ja kikas ei kusõki. Kas tuu tähendõ sõs toda, et latsõ kõnõlda es tohe?

Säändsit ütlemiisi, mille kasvatusõ maik man om, olf mu imäl pallo.

«Kas sul omma musta pääga vagla tagumikun, et sa paigal püssü ei saa?» Lätõkõsõ iks sipli ringi. Mi tahtsõmi teedä, mille nuu vagla piät musta pääga olõma. Kas verevää pääga vaklu kah om, vai näütõses kõlladsõ pääga?

«Tütrik om meil vihanõ, minka tedä meelütä? Kirivä kitsõ piimäga, valgõ vaska ja-laga, mädänüide munnõga.» Es miildü sukugi, ku imä uma laulu vallalõ lei, ja ku viil tõisi inemiisi kuuldon. Tuu viimä-ne lõpp es miildü mullõ sukugi. Tiidse väega häste, määndse haisuga mädämuna om. Ku imä midägi toimõnd ja ku latsõkõnõ küsse: «Mis tiit?», olf imä vastus «Heeringit puhasta» vai «Kotti mõsõ». Tuu olf nii imelik, mille imä niimuudu üteli. Nüüt ma saa kül arru, et latsõkõsõ jo näi, midä imä tekk, a iks olf vaia küssü. Olõ esi kah pruuvnu umilõ latsõlatsilõ nii üteldä. Kaesõ

REIMANNI HILDEGARDI TSEHKENDÜS

mu ku mõnõ ullikõsõ pääle. Sõs tulõ seletä, et vanastõ nii üteldi.

Ku mi joba suurõmbas saimi ja koolin käümä naksimi, sis näimi, ku naabrinaanõ ummi silmi ja mokaõ värvse. Tullf hindäl kah himu värvi. Saa-s imäst müüdä, iks tä näkk är, et midägi olf tõistõ. «Kost sa neo pliidirõnga ümbre silmi sait?» «Rotimurdja olt vai (ku moka omma verevää värvidü)?» Olõki-s pikkä pito, pidi puhtas küürmä.

No ja ku hõlma olli valla, üteldi: «Käü nigu kassiimetäjä.»

Inemiisi kotsilõ, kes vihatsõs

saiva, üteldi: «Nigu kadaja-hagu, näütä tuld ja õkva lätõ palama.» Tuu olf iks peris õigõ, meil pliidi ala tulõ alustusõs olf kadajaossõ võtta ja nii olfgi, et lätõ maru häste palama.

«Kõnõlõ nigu sainalõ, nigu hani sälgä vesi.» Seo käve tuu kotsilõ, ku es panta tähele, midä imä üteli.

«Latsõ kõnõlõsõ sõs, ku kana kusõsõ» es tähendä toda, et latsõ kõnõlda es tohe. Võisõva kõnõlda ja latsiga arotõdi kah maailmaasju, a latsõl es olõ illos suuri inemiisi jutu vaihõlõ sekä.

Kõgõ parõmp om iks üteli-

mine, mis tüütäs parhillaki: «Ku umma mutsu ei olõ, sõs kõüdetü ei püsü.»

Seo jutt om kirotoõ mu imä mälestüses. Kuus talvõ koolin käünü inemisen olf tä väega tark naanõ ja jagasi kõiki maailmaasju. Mis tä targas tekk, olf suur raamatidõ lugõminõ ja aolehtin tuulaminõ. Televiisorist kai tä kõiki uudissit ja spordisaatit. Uma nellä latsõga olf imä väega kannatlik ja õiglanõ. Teimi mis pahandusi mi teimi, a pessä ei olõ meist latsõpõlvõn imä käest kiäki saanu. Tuu om joba tõõnõ jutt.

Liu pikkus om tähtsamb ku kiirus

Ilm tükis tihkõ olõma. Satas maha ilmaadu pallu lummõ ja külmätäs. Sis sulatas pea enämbüisi kõik ärä, tulõ uus lumi ja jäl otsast pääle jo mitu kuud. Tii omma nilbõ, raadiost ja telekast kuulõt üttest tüküst, et kaegõ sõitõn ette. Tuu vast omgi mõnõl kotsil ainukõnõ tiihoolus, ku suul ja lumõtoukajal bents otsan. Kiä tuud ettekaemise ja hillä sõitmise juttu kullõs, kiä ei, om joba esiasi.

Ildaigu olf vaija peris pikk tii maha sõita. Sai seokõrd nii sõidõtus, et tõisist masinõist müüdä es lähä, selle et katõ rea vahel olf peris lai lumõviirus.

Nuid, kiä arvis, et naa kõvõmba, olf õks mõni, ja müüdä naa saije kah, olkõ külh, et autu hand tõnõkõrd tuu lumõviirusõ pääl virulit visaõ. Tuu om õks kõvõmb, kel tegemist pallu ja aigu vähä, olkõ tii määne taht.

Üts müüdäsõitja jäi mullõ enämb silmä, selle et taa es kae sukugi sinnapoolõ, kohe sõif, a kõrvalõ, konh taal kedägi es istu. Kõrvaklapi olli poisil pään, järelegult käe-vaba-värk olõman ja võisõ kõnõlda. A miisses ta kõrvalõ vahtõ, kas säääl olf telefon pruudi vai sõbra näoga? Teedäki om peenembäl masinõil olõman tark massin, meä kand huult, et autujuht hüppä ei sõida, aga no tiid peat õmõta esi kaema. Ku käe vaba,

sis silmä ja mõistus õks kinni?

Tenssi taivaessä, et säändse juhiga massin meist müüdä päsi ja pea silmist ka kattõ, aga...

Üts suvi sõiti mi armõdu ilusa ilmaga hommugult aigsõst kotust minemä, et mitmal puul mõtsan mustikõid kontrolli ja mitman järven tsuklõman kävvü. Ja sis halgatu miilde, et autujuht jõi õdagult naabrimehega vorstõ kõrvõtõn mitu olut ärä. Mis no saa, ku politsei tulõ ja puhku käsk? Kiä tiid, kas jääje tuust joogist medägi hingeõhku alalõ? Kelle tiit selges, et joodik ei olõ ja ilman purjun pääga autut juhtma ei lähä?

No lätõ õnnõs ja vaivald medä os lõütügi, a tuu murõ jäi miilde. Ku no säänest miist näije, kiä

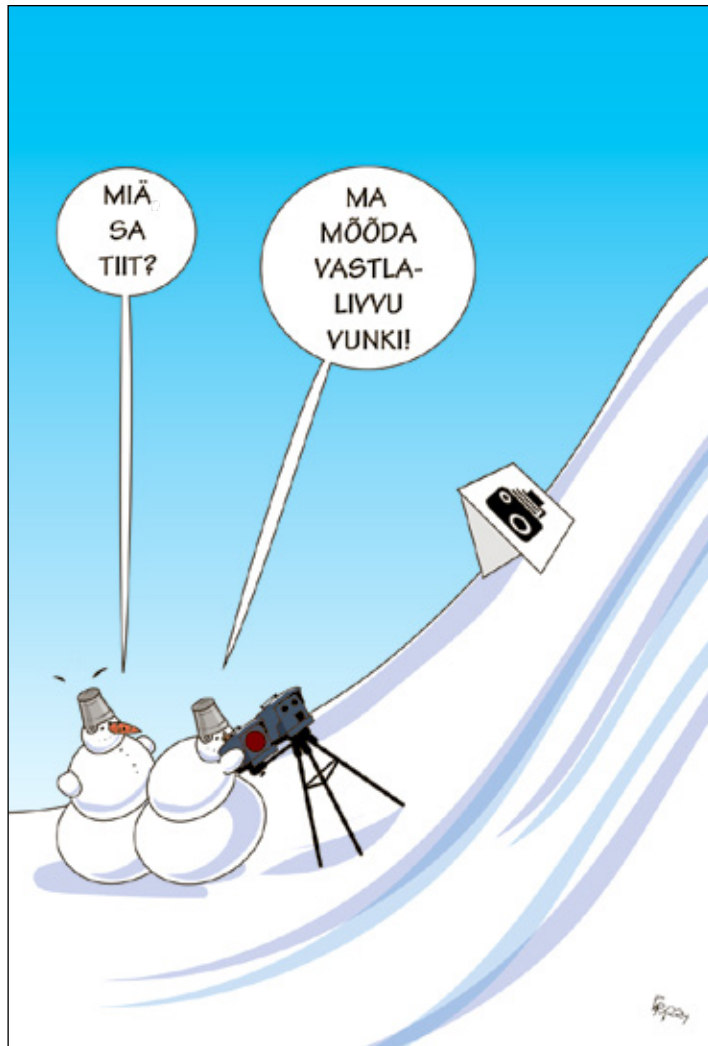
rooli takast muijalõ vahtõ, sis tullf mõtõ, et kas nuu telefoni näpjä tõisile ja muiduki ka henele niisama ohtligu ei olõ ku roolijoodigu?

Varsti om vastlapäiv ja lastas liugu. Võidumiis om õks alasi tuu, kelle regi vai mõni muu nilbõ istmisealunõ kauõmbadõ sõit. Kiirusõst ei olõ sääntse sõidu manh küll ilman juttu ollu. Kas võisõ tõnõkõrd nii mõtõlda, et autuga tii pääl om ka võidumiis tuu, kel taad mi rahva pallu kitetüt matsimõistust enämb ja kiä jõud kauõmbadõ ilma hullustõ ruttamada, päälegi nii, et kaes esi kah õks sõidu peri?

NÕLVAKU KAIE

Parm tsuskas

Nalapildiga tsuskas ütiskunda mõnõst hellembäst kotussõst Rõugõ Rebäse külä miis VARUSTINI ANDRES, tunnõt ka nimega PARM.

Tossu Tilda pajatus

Oppajidõ streik

Olf 1993. aasta, ku peeti edimäst kõrda oppajidõ streiki. Mullõ tetti aolehe man kohusõs tuust kirotä. Ma väega mu-rõhti, selle et es olõ innembä säändsest teemast kirotanu.

Jõudsõ keriguplati mano ja kuuli, et koolimajast tulõ kõvva muusikat. Lätõ majja sisse, oppajidõ tarrõ. Säääl olf väega vaiknõ. Oppaja jõiva kohvi, aknõ pääl olf näil vallalõ leht, kon juttu oppajidõ streigist. Küsse oppajidõ käest, kas näil om määndsitki nõudmiisi. «Ei, meil ei olõ nõudmiisi. Palk võisi suurõmb olla, a mi olõmi tuuga kah harinu, mis meile antu

om.» Tuu olf aig, ku kiäki viil es tiä, määne tuu streik vällä nägemä piät, ja oppaja olli kah kahtlõja. Näide arust olli streigi iks suurin ettevõttin, kon om hulga tüüliisi. Nii es kestäki näide streik väega kavva, vast päävä olf.

A kost tuu kõva muusika tullf? Samal aol, ku oppaja streikse, kõrraldi koolilatsõ hindäle disko.

Jõudsõ toimõndustõ tagasi ja es mõista streigist midägi kirotä. Õnnõs sai pia teedä, et küllendäjä om streigijutu joba muu matõrjaali perrä kokko säädnü, nii et jutt lehen är es jää.

TOSSU TILDA

Muda Mari pajatus

Elorikkusõst mitondpite

Ma kuuli raadiost, et planeedi Maa pääl piät hoitma elorikkust. Tuu tähendäs, et midä rohkõmb om mi ümbre esinäoliidsi asju, tuud rikkamba mi olõmi. Selle ei tetä liinaulitsit lumõst puhtas, et lumi talvõl om jo harv ja elorikkust piät hoitma. Minev-aasta olf liikmisaasta ja suur lumi tullf õnnõ kasus. Läbi lumõroniminõ ja lumõlapjuga kaibminõ om iholõ väega hää. Ja kuimuudu saagi lummõ liinast

är viiä, ku lummõ om nii pallo, et päse-i massinaga mano. Päst õnnõ sula.

Säänesama lugu om maa-elämiisiga. Kost omma saemehe mõtsast üle käünü, säääl om elektri, a kon elorikkusõ hoitmisõ peräst omma puu elektriliini pääle sadanu, säääl saat tuud rikkust tunda aho-paistõl. Ku om viil sääne asi olõmah. A mitmõkõrdsõh liinamajah tulõ külmah ja pummeh istu. Nigu egäl asäl, om elorikkusõl kah kats otsa.

MUDA MARI

Latsilõ

Vastus saada üte nädäli joosul meiliaadrõssi pääle latsinukk@umaleht.ee vai postiga: Uma Leht, Tartu 48, 65609 Võro.

Vastussõ mano panõ kirja uma nimi, vannus ja kimmähe ka postiaadrõs.

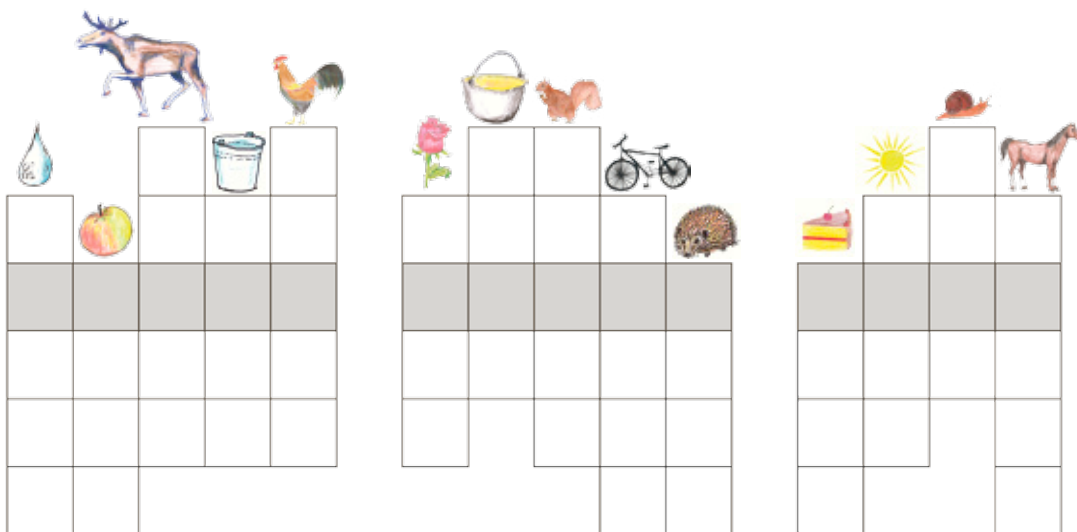
Vastajidõ vaihõl loositas vällä võrokeelitsit välläandit.

Latsinukka tugõva Võro instituut ja Võro selts VKKF.

Minevää kõrra vastus: 9 õigõt ja 5 võlssi lausõt.

Avvohinna saa METSA MIABEL (6) Valgõmõtsast.

Täüdä' är ristsõna! Vastussõs saat teedä', kuis kutsutas seo aastaga kalla, eläjät ja tsirku võro keeli.

Luulõtajal Kolga Raimondil om täämbä 100. sünnüaastapäiv.

Kullõ' ja kae laulu «Ütsik täht».

Sõna': Kolga Raimond, viis: Kalkuna Mari.

Telli Uma Leht!

6 kuud – 9 €, 12 kuud – 18 €,

e-arvõ püsümassuleping 1 € kuun.

Telli saa:

tellimine.ee/umaleht,
tel 617 7717.